

המקח שער מ"ז והממכר

שער מ"ז דין המוכר היבא מנתמאר ההפסד בלואו חוק מיד ליד לאחר שלקחו הלוקח
 מן המוכר הזכירו הראשונים דינו לענין היין ולערו מהמוכר את היין ונתמאר
 ההפסד בו מיד אין על המוכר בלואו הפסד ולא כלום אל"כ הוא דבר ידוע לפי סאתה עולא שמחפסד
 היין על הכסף המוליד אותו : חדש דכל מה מהו ממין הסדר כגון יין של רמוני ושל תפוחים והדומה
 להם הם נתחמק כל שלשה ימים מיום שלקחו דין הוא על המוכר שיחזיר את הדמים ללוקח וכל מה שעמד
 על שלשה ימים אין על המוכר להחזיר לו הדמים כדגרסינן : (א) המוכר חצית יין לחברו והחמיאה
 אמר רב כל שלשה ימים הראשונים ברשות לוקח ואלו ברשות מוכר עבד רב יוסף עובדא בחמרא
 כותיה דשמואל ובסכר כותיה דרב : ודה דהיבא אלו דמים על היין אם הפסיד פים על הלוקח להחזירו
 הוא על פגשה עניים : הענין הא' : היבא פמי הלוקח למכור בפ' שרואה אותו לסעמי קדיר
 ולבטול אוכלין כגון מהו חק ויפה עד מלך שלם נתן לו יין שלא עמד מחמת שאינו דלוי למה שחבשו
 ממנו והחמץ ההוא ודאי דין שיחזיר המוכר את הדמים ללוקח : והנ"ל הוא שהיה עומד בקנקני' של
 מוכר אבל אם נמחנה היין מקנקני' של מוכר בקנקנים של לוקח אי נמי שפסע בפחיתותו אין ללוקח על
 המוכר כלום : (ב) כדגרסינן המוכר יין לחברו והחמץ אינו חייב בחזירותו ואם ידוע שיינו מחמץ
 הרי זה מקה טעות : וא"ר יוסי בר חנינא לא שנו אלא בקנקני' דלוקח אבל בקנקני' דמוכר אל"כ הו
 חמיר והא קנקנך : קנקנים דמוכר נמי נימא ליה לא איבעי לך להשהויי גבך : הכא בגמי עסקין
 דל"ל למקפה : ומאי דוחקיה דר' יוסי בר חנינא דלוקח' בקנקנים דלוקח ואע"ג דל"ל למקפה לוקמה
 בקנקנים דמוכר ודלא אל"ל למקפה אמ' רבא מחניה' קשתיה דקנתי אם ידוע שיינו מחמץ הרי זה מקה
 טעות ואי ס"ד דלא אל"ל למקפה לימא ליה לא איבעי לך להשהויי אלא לאו ס"מ דל"ל למקפה : הענין
 השני : אם נתמאר פסידת היין כ"כ שלא הספיק לשותותו הלוקח בלואו מעור כגון פים לו דבר ידוע
 כל יום לשותות וליקח מן היין מה שלקח ולא נתן מעור הימים שיספיק לשותותו דאין יכול לטעון עליו
 המוכר לא איבעי לך לשהויי וכשהגיש לחציה של חצית או למקפה החמץ היין רואים אם בלואו מעור
 הימי' שהתחיל להסתפק מנונו סמך אותו מעירה יפה כראוי למירת היין ובפמח' החצית לעשות הידוע'
 והרוח אם היה פלוני או דרומי מפני שהדרומי קשה ובחציה מקום נקב בחצית להולי' ממנה היין שלא
 מכה ברזא וכו' בכל פנייני השמור ואף לא הספיק למוכרו בלואו השמור כיון שהתחיל להפסיד
 ונתמאר החמץ בחצית לאחר שנכנסת ממנה במקלת דין הוא על המוכר שיחז' דנויו ללוקח ואעפ"י שלא
 אמר לו בשעת הקנייה למטעמי אוכלי' אני דולה : (ג) כדגרסינן אמ' רבא האי מאן דחב' לחברי
 חצית דחמרא ותקף אפגליה או אלתתא דיבא הוא דמקבל לה מיני' ולא אמרן לא דלא פני ברבוי' אבל
 פני ברבוי' פסדא דלי' הוא ולא אמרן אלא דלא הוה ליה לזבוי' אבל הוה ליה לזבוי' פסיד דיליה הוא :
 הענין השלישי : מי שהמנה עם חברו וא"ל הריני מוכר לך יין יפה וראוי לעמוד ימים רבים מחמת
 שהוא יפה הרי זה יס לו ליתן לו יין שיעמוד מן הבתות ועד עררת' : (ד) כדגרסינן יין מבושם
 אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד עררת' : הענין הרביעי' מי שלוקח יין ואומר בפ' למקום פלוני אני
 מוליכו ממכרנו לשם והחמץ קודם סיגיע בלואו מקום דין הוא שיחזירט למוכר ויחזיר לו דמיו והנ"ל
 הוא

זר	שער מ"ז	וחב
(א) ז"ל דף ז"ו ע"ב :	הר"י וע"ה הערדני ז"ס דיינו בשער ארבעים	
(ב) ז"ל דף ז"ו ע"ב דף ז"ה ע"ב וע"ה סעודתי	הוא ט"ס וז"ל בשער שבעה וארבעים :	
ס"ס ז"ס רבינו וע"ה נשיחתי אגלי הס"ס ט"ס :	(ג) ז"ל דף ז"ס ע"ב :	
וע"ה המור' דף ז"ו ע"ב ושמואל אמר כ"ס	(ד) ט"ס נמנה :	

(ה)

המקח שער מ"ח והממכר פו

הוא שטמור אותו כדרך שמירהו שלא פגע והיה בקנקניו של מוכר כדגריסין • (ה) אמר רבס האי מחן דמקבל חמרא אמבר' דחבריה ואמר לאל ולזכניה הפרוחא דכל טפט וארמטי התם זל ד"כ הוא דמקבל לה מיניה • אצטריא להו חלא מאי ח"ל רב הלל לרב אשי כי הוינן בי רב בהנא הוא אצטרינן חלא לא כהאן כרבי הי"א בר יוסף דאמר מחלא דמריה גרים דכתיב אף כי היין בוגד' וגו' • איכא דאמרי אפי' חלא כמחן כרבי יוסי בר חנינא :

שער מ"ח

דין המוכר והלוקח לענין פסיקת הסער כגון שהיה ציניהם פסיקא צטטר ידוע ואמר לו כך וכך מדה של פירות אני מוכר לך דהתם כל זמן שלא בטל הלוקח אותה מדה משלם מנפל עליה הפסקא יש ביד פניהם בין המוכר ובין הלוקח לחזור בהם עד שיפלוס אותה מדה ובגון שחזר לו כור בשלמים כלע איני מוכר לך ויש בכור שלמים סאה ולא פי' ואמר סאה בשלם איני מוכר לך אלא כור בשלמי' דהפילו מדד לו חשע' ועשרים סאה וכפאר לו למדור הסאה האחרונה הרי פניה' יכולי' לחזור בהם • אכל אס פי' ואמר פאה בשלם איני מוכר לך כל סאה וסאה שמדד הרי זה קנה הלוקח ואין א' מהם יכולים לחזור במה שמדד אבל מדה הסאה עצמה כל זמן שלא נשלם סמלוי פלה הרי זה יכולים לחזור באותה סאה לצדה ולא באותן שנמדדו כבר • ודין זה פארו דנין במדה אותו הדין אנו דנין במה שנמכר במסקל דאס אמר לו מדה של שמן צעסר כלעים איני מוכר לך ולא פי' ליטרא בשלם כל זמן שלא כזמלאת המדה פניהם יכולים לחזור בהם אפילו בנטר' האחרונה אבל אס פי' לטר' בשלם כל לטר' ולטר' שפקל הרי הוא ללוקח ואין א' מהם יכול לחזור בו בין סיהא במסקל' בין סיהא במדה פהיא ידועה פים בה שפקל לטר' כיון שמדה הרי היא שלו • וכמו הן אס היה מדה גדולה ויש סימני' באותה מדה לטר' סימנא' ולפני לטר' סימן אחר • וכן לשלשה לטרים וכן לכלן והכנים השמן במדה כל מה שהגייצו השמן ולא נתן סימנין העשויין במדה הרי הן ללוקח • (א) כדגריסין רב ושמואל דאמרי תרוייהו כור בשלמים סאה בשלם איני מוכר לך ראשון קנה ואמרינן פ"ט ברשות לוקח כיון שקבל עליו המוכר קנה לוקח ואף על גב דלא נתמלאת המדה • בדאמר רב בהנא שנתות היו בהין הכה נמי שנתות היו במדה וע"ז הענין אמרו דאיכא דהיא המדה לפרסור שהיא עושה את המעשה בין המוכר ללוקח דכל איכא שנתמלאת אותה מדה הוסיף בדמיה כגון שנתיקרו הפירות או פחת דמיה הרי זה ללוקח • וכמו כן אס היתה המדה לפרסור ועדין לא נתמלאת המדה והוקרו או הוזלו הוי למוכ' כדגריסין • (ב) המוכר יין ושמן לחברו והוקרו או מהזלו עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח וא"ר אלעא אמר רב במדת הפרסור :

שער מ"ט

דין המקח היבא שגילה פקדא במה שנמכר • מדע דכל היבא שמתוך הלוקח אותה כחורה מיד המוכר וארע בה פוס הפסד לית דין ולית דיין דודאי וצורר שמוותו הפסד ללוקח היא בין שנגזל ממנו בין שנאבד ממנו בין שג' בו הפסד אין לו פוס חורה על המוכר אלא אס היה באותה כחורה טעום או אונאה במה שאינה ראיה אות' כחורה שפעעו' ברשות לוקח דהתם אס ארע בה

(ה) ג"ז טס ציינו לטח ועי"ז טעום' דכ"ט סלי פאן :

וזה

שער מ"ח

א

(ה) צ"ז רף פ"ז צ"ז ציינו לטח ועיין פי' רשנא (נ) צ"ז רף פ"ז פ"ז :

וטעום טס •

הפיקח שער ט"ט והממכר

זה שום הפסד הרי היא ללוקח כדג' • (א) מכירת רבא ואיתא רב פפא דסלקין לעילא ודנחתין לתת האל ישראל דזבין ליה חמר' לישראל חזריה ואחא עמלקי וקא אכיס ליה מיכיה דינא הוא דנפגי ליה מיכיה ולא אמרין אלא שאין מכיר בה שהיא בת חמורו אבל מכיר בה שהיא בת חמורו לא ולא אמרין אלא דקאניס ליה בלא אובסא אבל אכיס ליה באובסא לא אמימר אמר בלה כמי לא מידע ידעי דעמלקי אכסא הוא בדכתיב אשר פיהם דבר טוא וימיכם ימין סקר אבל קודם שיפסוק הלוקח למשוך את הסמור' מיד המוכר כל מה שארע בה מההפס' הוי על המוכר והזכירו הרמב"ם לומר שמתוך הלוקח את החפץ ואמר דאי הוי אותו חפץ עדין ברשותו בכליו על מוכר כל שארע עס מן ההפסד הוי על המוכ' אבל אם הכנים אותו הלוקח בכליו על לוקח כל מה שארע בה מן ההפסד הוי ללוקח וכמו כן לענין מדידת' שאם הייתה המדה מדה של מוכר וארע בו שום הפסד הרי הוא למוכר אבל אם הייתה המדה מדה של לוקח 'המדה כבר נתמלל' כל מה שארע בה הוי ללוקח אבל אם ארע בה הפסד קודם שתתמלל מדת הלוקח הרי אותו הפסד למוכר • והיכא דהויא המדה לפרסור וארע בה שום הפסד והפרסור אינו עס בשעה שמודיין אי דינו מדת הפרסור כדין הלוקח דדיינינו באותה מדה על הלוקח דין מדת הלוקח כמו שפי' אבל אם הפרסור הוי כל גבי המדה בשעה שמודיי' ונשבר' המדה וארע הפסד בפירות כגון שנשרפו או שנשרפו חייב הפרסור לשלם • (ב) כדגרסינן המוכר יין ושמן לחברו והוקרו או פחולו אם עד שלא נתמלל' המדה למוכר מפסתמל' המדה ללוקח ואם היה פרסור ביניהם נשברה החצית נשברה לפרסור ומפרסין בתוספת (ג) עד שלא נתמללת המדה נשברה המדה נשברה ללוקח ופירש הגמרא ח'ר' אלע' אמר רב כמדת פרסור והא מדקתני סיפא אם היה פרסור ביניהם נשברה המדה נשברה לפרסור מכלל דריש' לאו בפרסור עסקינן רישא מדה בלא פרסור סיפא בפרסור עצמו וכמו כן היכא ששלח את הקטן שישלח לו חפץ פלוני והלך המוכר ושלח החפץ על יד אותו קטן וכפל מיד הקטן וכשבר הכלי ונפסד החפץ הרי אותו הפסד למוכר מהיה על המוכר שלא ישלח אותו חפץ אלא על יד בן דעת שיכול לטעון הלוקח לא שלחתי לך הקטן שתשלח לי על ידו ולא בליט אלא דריתי להודיעך שהייתי נרץ לחפץ פלוני • והיכא ששלח הלוקח את הקטן ושלח בידו כלי ונטל המוכר את הכלי ועשה בו שום טורח לעצמו ונשבר הכלי הרי המוכר חייב כדגרסינן • (ד) השולח בנו אלא חנוכי מוכר לו באיכר שמן ונתן לו את האיכר ושבר את הלוחית ואבד את האס' חנוכי חייב ורבי יהודה פוט' שעל מנת כן שלחו ומוודים חכמים לרבי יהודה בזמן שהלוחית ביד התינוק ומדד החנוכי בתוכה שחנוכי פסור ומפרס' באכס שמן בהא פליגי דרבנן סברי לאודועי שרדיה לינוקא • (ה) ורבי יהודה סבר אייתי לי אייתוייה או שדר לי איניס בר דעפ' מדיך ור' יהודה סבר ע"פ כן שלחו אלא ללוחית אבדה עדעתו היא אמרי אביי בר אבין ורב הונא בר אבין דאמרי תרוייהו ה"פ כגון שנטלה חנוכי למוד כחוכ' וכדדב' דאמר רבא הכישה נתחייב בה ומקשינן איבר דאמר רבא בבעלי חיים דאכסטיניהו נגרי בריאת' כי האי גונא מי אמר ומתרי' להם כדמתרנין • אחתהי לן מהבא דהיכא שהמוכר נטל את הכלי מיד הקטן ומדד לתוכה טורח המשלח ואינו עושה בלוחית כלי שום דבר לעצמו והחזירו לקטן ושבר אותו הקטן אין על המוכר שבירת הכלי אבל ים עליו הפסד החפץ ששלח בידו • ומסקנא דשעתא גרסינן אלא אמר רבא אני וארי שבחורה

ור	שער ט"ט	והב
(א) ב"ד דף ע"ה פ' א :	משנתמלל הסדה נשברה ללוקח:	
(ב) ב"ד דף פ"ז ע"ה :	(ד) ב"ד דף פ"ז ע"ה:	
(ג) פ"ה כ"ז ו"ט בלא מסרין מדי דמיס וכו' עד	(ה) פס"ר ור' יהודה הוא ט"ס וכו' דרבנן סברי	
שלא נתמלל הסדה נשברה הסדה נשברה למוכר	לאודועי שרדי לינוקא סבר אייתי לי כו' :	
	(ו)	

המקח שער מ"ט והממכר פ"א

בבחינה חרמית ומנו רבי זידא הכה במאי עסקין כגון פטולה חנוני למד זה לאחרים וצטוה ייחוד מדעת פליגי מד סבר שאל הוימר סבר גזון הוי . ומהכא דהיא עקר אבו גורסי' בגמרא שאל סלל מדעת גזון הוא . וייס יס על הסואל לסאל מ"מ מאי איכא בין למאן דאמר גזון הוי בין למאן דאמר שאל הוי מ"מ שאל חייב בכל וגזון חייב בכל . חדע דאיכא בינייהו טובא דמי טעמא אותו גזון לא ידון לו כסואל כבירא ליה במאן דאמר דבין בעליו עמו בין אין בעליו עמו יסלם . ומאן דכביר' ליה כסואל אלו אין בעליו עמו מלס אכל אס בעליו עמו לא יסלם כחורח הסואל . מ"מ אחחזי לן לדעת רבנן כגזון הוי ומסוס הכי גרסינן בדוכס' אחריתי . (1) אלא אמר רבא שליחות יד אינה לריבה חכרון . לימא רבא דאמר כב"ס דאמרי ילקה בחכר וביתר אמ' לך רבא בשליחות יד כולי עלמא לא פליגי והכא במאי עסקין כגון פטולה להביא עליה גחלות . וצטוה סלל מדעת פליגי . אלא הא דאמר רבא שאל סלל מדעת לרבנן גזון הוי לימא רבא כב"ס אמר לך רבא שאל סלל מדעת גזון הוי והכא בפסח גולה קמפלגי ומס סהארכתי בכאן אף על פי שתיין זה מקומו לא הארכתי אלא מפני פס' ב' ד' נקח וממכר וכל זה פס' היכא דמתרמי ההפסד בשעת המכר כגון בשעת מדידה אכל אס מתרמי ההפסד קודם המכירה ודלי וברור דאותו הפסד ודלי למוכר דהא ברשות המוכר הוא . והיכא שטול הלוקח את החפץ כדי לר אותו אס הוא ראוי לו ונשבר מתוך ידו הרי ההפסד שלו אלו הוי דמיו קטוב' והיה הוא רונה ליקח החפץ כלו הכס הוא דהוי ההפסד כלו פל' אכל אס לא היה רונה ליקח אלא חזי החפץ ונשבר החפץ כלו אין עליו לסלם אלא דמי חליו פהיה רונה ליקח ומדמי החלי אחר פטור עליו כדגרסינן . (2) אמר סמאל הנטול כלי מן האומן פ"מ לבקרו ונאכס בידו חייב והכ"מ היכא דקיימי דמיה . (3) וגרסינן ההיא גבר' דעל לבי טבחא אנציה אטמא דשפרא אחא האוה פרטא מרטה מיניה אחא לקמיה דרב יימר חייביה לסלווי והכ"מ היכא דקיימי דמיה וקבעי לה לכלה . והיכא פהלוקח נוטל חפץ לאחר ואינו נוטל אחר לעלמו ומתנה עס המוכר ואומר אס ייטב בעיני פלוני הריני לוקחה מנך בדמים כך וכך ואס לאו הריני עחזיר' ואותו פלוני לא יפירה בעיניו רואין אס נפסד אותו חפץ כשהיו מוליכים אותו לאותו פגו' הרי הלוקח חייב אכל אס נפסד בשעת החזירה פטור . (4) כדגרסינן הלוקח כלי מן האומן כדי לפגרו לבית חמיו ואמר לו אס מקבלין אותו ממני אני טוחן לך דמים ואס לאו אני נוחן לך בטובת הנאה שבה ונאכסו בהליכה חייב בחזירה פטור מפני שהוא כנושא סכר . והיכא שטול הלוקח חפץ מן המוכר כדי שימכור אותו לאחר והופסד לא סנא בהליכ' ולא סנא בחזירה חייב . (5) כדגר' ההוא כפסכר דזבן חמרל לזבוכי בשוק' בהדי דקא אחי מיית חמרל אחא לקמיה דרב כחמן חייביה . אימיביה רבא לרב כחמן נאכסו בהליכה חייב בחזירה פטור ח"ל חזרה דהאי בהליכה דמיה בחזירתו אלו משכח לזבוכי מי לא ויצינ' ליה . וגרסינן נמי כי האי עובדא צמי שטול חפץ כדי למכור אותו ואס לא יבול

נשיטת מקוונל צמ"ס ליב קושי' רשי גד"ה וסל לא חסרה וסודר דמאן דסנדר שואל סלל מדעת גזון הוי מטעם דש"י פ"ג חסרון אחי שפיר . אך פרי הצעל האמור צעלמו כחז דהאי דשואל סלל מדעת גזון לא נפק משעמל דש"י אלו"ס ונע"כ הוא פסכרל מילונה כקושי' הנ"ל בתקפא ולי"ע :

(1) נדרים דף ל"א ע"א :
 (2) ז"ב דף פ"ח ע"א :
 (3) ז"ב דף פ"א ע"א :
 (4) נדרים דף ל"א ע"ב נשיטת (נפן קלת פוי"ס : (5) (6)

(1) צ"מ דף מ"ב ע"ב וז"ל אלא הא דאמר רבא כו' וכ"כ בסוס' סס צמס הר"מ גרסינן רבא ולא רבא אלא הרצוד גרס רבא דכוא חנר לר' זירא . ומסנהי כל צעל המאור דכחז דף מ"א צמס' צ"מ דלמי הס"ד דשאל סלל מדעת גזון פכ"ס דש"י אינה לריבה חסרון והנה גס הצעל המאור גורס נאך דף מ"ג רבא וכבירסי' הר"מ וס"כ קסס צהא דאכר רבא דף פ"א ע"ג לא תלמר ט"י לא צמס' ולא צמס' כו' למה ל' לרצא לזכריו דש"י ס"ג חסרון הא הוא סנדרל דשואל סלל מדעת סנן וס"ג דש"י ס"ג חסרון ולשיטת הרצוד סנדרל

הבוקה שער מ"ט יהממכר

יכול לנוכרו שיחזירנו וארע בו אונם לא טנא בהליכה ולא טנא בחזיר נמי חייב הלוקח • (י"א) דהויא גבר' דזבין ליה חמר' להזריה וא"ל ממטינא ליה לרובת' פלניא אי מזביננא עוטב ואי לא מזביננא מהדרכא לך בהדי דקא הדר איתנים את' לקומיה דרב נהמן חייבי • איתביה רבא לרב נהמן נאנכו בהליכה חייב בחזיר' פטור • א"ל חזרה דהאי הליכה היא ת"ט כבדא היא בחזירתו אלו אשכח לזבוימי לא הוה מזבן לה • אבל כל היכא שנשטל המכר צ"ן המוכר והלוקח ומשך את שלו וארע בו טוס הפסד או טוס אונם ודאי וברור דאותו הפסד אינו אלא על הלוקח אלא א"כ ים טעות באותו נקח או כנון מהיה בו טוס מסותר טנא היה נראה והיה ראוי איתו חפץ שיפסיד מחמת אותו טוס קודם שכרחה ונתגלה ים • (י"ב) מן הדין על המוכר שיחזיר הדמים ללוקח אלא א"כ הוא המוכר אדק ספסר או הדומה לו שלוקח את החפץ כדי למכרו מיד ליד ואינו מעבד אותו אלא לוקח מיד ומוכר מיד דבי האי גונא כיון דאינו ממתיך על החפץ עד שיתראה צי מומו איבה למימר דאימר לא נראה לו המוס ילא ידע צו הילכ' ישבע ספסר שהוא המוכר טלא ידע באותו טוס ולא הביר צו ויפטר מנשטל הדמים ללוקח • (י"ג) כדגרסינן ההוא אפטרופ' דזבן להו חורא ליתמי לא הוה אית ליה כבי וסיני למיכל ומת אמר רמי בר חמא ה"י לדינו דייני להאי דינא כימא ליה לדידיה זיל שלים אמ' אנא לבקרא מסרתיה כימא ליה לבקרא אמר חנא בהדיה תורי אוקימתיה ומוכלא מדאי ליה ולא הוה ידענא דלא הוה קאביל ומכדי בקרס שומר סכר הוא דיסמי איבעי ליה לעיוכי אי דאיכא פסידא דיתמי הכי נמי הכא במאי פסקינן דליכא פסידא ליתמי דאשכחיה למרי חורא וסקיל יתמי זוזי מיכיה אלא מאי דקטעינ מרי חורא ואמ' אבעי ליה לחורען מאי מודעי ליה ידע ידע דמקח טעות עבד דהו כספסר דזבן מהכ' וזב' הכא משתבע איהו דלא האו ידענא ועבכס בקרא דמי דשך בזול :

שער נ' דין מי שמוכר את האילנות לקנינה והוליו פירותי חדע טאם היה תנאי כדי שיקנן אותם הלוקח מיד ולא ימתין והוא לא קנן אותם מיד עד שהוליו פירות דין הוא שיהיו אותם פירות לבצל הקרקע בין שיהיו אותן האילנות מועטים בין שיהיו אותן האילנות הרובין אבל אם היה התנאי שיקנן אותן הלוקח כל זמן שירצה ולא הספיק לקנן עד שהוליו פירות דין הוא שיהיו הפירות לבצל האילנות בין שיהיו האילנות מועטים בין שיהיו הרובין אבל היכא שלא התנו ביניהם לא כך ולא כך ויהיה הדבר כחם אם היו הפירות מועטים כ"כ שאינן חשובין הרי הן לבצל האילן אבל אם הם כ"כ שהם דבר הראוי הרי אלו חולקים יכול זה מחלה וזה מחלה כדגרסינן • (א) המוכר זימני לעניים ועשו פחות מרביעית לסאה הרי אלו לבצל הזיתים עשו רביעית לסאה זה אומר ארזי גדלה וזה אומר עני גדלו חלוקו ומעריסין היכי דמי אי דאמר ליה קנן לאלתר אפי' פחות מכדי רביעית נמי לבצל הקרקע הוא דהוי אי דא"ל כל אימת דבעית קנן אפילו רביעית נמי לבצל הזיתים • לא נריבא דא"ל סתמא דפסות מרביעית לא קפדי איכסי • ופי' רביעית לסאה דלריך טיהא כסער הזיתים טיהא מהן רביעית לוג טמן ורביעית זה לריך טיהא לאחר ההולאה דאמר ריש לקיש רביעית טאמרו חזן מן ההולאה :

שער נ"א

(י"א) ז"ע דף פ"ט ע"א : פט"ו מענינה :
(י"ב) עיין דריף והראש נחם' ז"מ דף נ' וב"ב פרענס (י"ג) ז"ע דף ע"ב ע"ב :

ור שער נ' ורהב

(א) ז"ע דף ק' • פ"ט ומס"ר ומי' רביעי' נו' טיהא בשער כי ז"ל כסאר .

שער נ"א

ישעיה נ"א החלוקה שיש בין המוכר והלוקח לפי שיש דברים שהם על הלוקח כמו שהיו על המוכר
במה שלקח ממנו. ויש דברים שאינן על הלוקח כמו שהיו על המוכר ואין מקצתן
שיש על הלוקח כמו שהיו על המוכר כל מה שהיה חובה על המוכר בעצמו כגון עשיית מלאכה
כדגריסין. (א) אחד הלוקח ואחד הכותן לו במתן. וכגון מלות אותו ואת בנו כדגריסין.
(ב) בארבעה פרקים בשנה לר"ך להודיעו אמה מכרתי לשחוט בזה מכרתי לשחוט וכבר פירשנו זאת
ויש נמי על הלוקח כמו שיש על המוכר. כגון מי שמכר בגד שקרעו באכל אביו דאסור לאחיות לעולם.
(ג) כדגריסין וכן רשאיין לפוללן למוללן לעשותן כמין סולמות אבל אם לאחותן. אמר רב חסדא
באחיו אלכסנדרין. מדע דכסס משכור לאחותו למוכר כך אסור לאחותו ללוקח וממסו הכי לר"ך הגוכר
שיוצא את הלוקח כדגריסין. (ד) כסס שמוכר אסור לאחותו כך לוקח אסור לאחותו לפי נר"ך
להודיעו. ויש מס עניינים אחרים שיש ביניהם חלוקה דיש מהם שהם על המוכר ואינן על הלוקח. כגון
ששמו לו קרקע בהוצו ונכתוהו לו ב"ד ידיעין דכל אימת שהיו לו מעות לבצע הקרקע יתן מעותיו ויהיו
לו את הקרקע ששמו לו ב"ד. (ה) כדגריסין מומא הדרא לעולם אבל אם מכר אותו קרקע קודם
שיספיק לפדותו בעל הקרקע אין על הלוקח השני להחזיר אותו קרקע לבצע הקרקע לעולם והף על פי
סיס לו דמיו. (ו) כדגריסין שמוה לבצע חוב ואזל וסמה לב"ה ל"ה דידהי ח"ל לא שדיפת ממלא דלחית
מחמשה זכה אורחא יבבה במתנה הכי מעיקרא אדעתא דארעא נחית ואלא אדעתא דזוי. שמו ליה
בזוי להשה בכחובת ואם בא בעל לוקח הוי לא מהדר ואלא מהדרין ליה. ויש מהם כמי כגון מי שיש
לו בית ואין לו בה זיזין וגזוזטרות שיוצאין לר"ה דחין לו להוציאם ואם הוציא אותם יש לו נזקם ואם לא
הספיק לכתרם עד שמכרם למתן אין על הלוקח לכתרם ולא עוד אלא שאם פעלו יש לו תמורתם ולכחיהם
כדגריסין. (ז) מין מוציאין זיזין וגזוזטרות לר"ה אלא אם ראה כוונתו לתוך שלו ומוציא לקח חזר וזכה
זיזין וגזוזטרות הרי זו בחזקה. ויש מהם נמי כגון מי שפנה בית בזמן הזה שאין ישראל מרוין על
אדמסה אינו רשאי לבד אותה בלא שפייר ממנה מעור שכתבו בה חכמים כדגריסין. (ח) כך אמרו
חכמים בד אדם את ביתו בסקי ובלבד שפייר בה דבר מועט וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה אמר רב
חסדא וכנגד הפתח. אבל מי שלקח בית שהיה מקויידת כולה במסלם יופי ביניה אין עליו לסתור כלום
כדי לקיים מנה דפיור אמה על אמה אבל אם נכתר אותו סיוד מאליו אין עליו להחזירו. לא שפייר.
(ט) כדגריסין אין מקדיין ואין מכיירי ואין מפסי' בזמן הזה. לקח חזר מכויידת מכיירת מפויידת
הרי זו בחזקה. ותדע דכל זכות ורמי' שיש לו למוכר בחותמו גוף המכר וזכה בו נמי הלוקח ועומד במקום
המוכר. וכתב שפירשו והיבא שיש לו למוכר מני בתיים וזו לפנים מזו ומכר את החלוכה ללוקח ופייר את
הפנימי לעצמו אין לו למוכ' דרך על החיטון בזה שיכנס לבית הפנימי שפייר לפניו אל"כ מ' בפי' והתנה
שפייר לעצמו דרך ואף אחר שהת' שפייר דרך לעצמו בלאותו הבית הפנימי מכר אותו פנימי לאחר דין הוא
שיהיה ללוקח שלקח את הפנימי דרך על החיטון כמו שהיה למוכ' מאחר שהתנה. ועל (י"ד) הלא

גרסין

זר	שער נ"א	זהב
(א) סמך מ' כי מלא ועיין במס' סוטה דף ע"ג	(ו) טס :	
מ"א במסכת ובריתא טס :	(ז) ז' דף ס' ע"א :	
(ב) חולין דף פ"ב ע"א :	(ח) ז"צ טס עמוד ז' :	
(ג) פסח קטן דף י"ד ע"א :	(ט) ז"צ דף ס' ע"ב :	
(ד) טס עמוד ז' :	(י"ד) טס דף ס"ד ע"א :	
(ה) י"ד דף ל"ה ע"א :		

המקח שער נ"א והממכר

גרסינן ונריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבא וח"א אין נריך ליקח לו דרך ומוד' רבי עקיבא בזמן סא"ל.
מאלו אינו נריך ליקח לו דרך • מכרן לאחר אין נריך ליקח לו דרך • וח"א נריך ליקח לו דרך:

(ו) גרסינן בפרק המוכר את הבית • ושמאלו אמר הלכה כר עקיבא

שער נ"ב דין השליח והסרקור השכירות הריני מוצירו בשער השכירות ובכר הזכרתי בספר זה
חיוב מה פים על השליח להזהר מן השמירה במה שהוא מוכר ובמה שהוא לוקח •
והרבה עניינים מאפטרופוסות היתומים ומה מלאי להם שאלם פטע האפטרופ' נחייב בזה פטעיה
דכל הפסד שימצא לו כל מוס שימצ' במס שלקחו הרי הוא עליהם • וכבר פירשתי בהצורי זה הא דג'ר'
(א) ההוא אפטרופ' דזבן להו מורא ליחמיו ולא הוו ליה ככי ופיני וכו' עד ומשלם בקרא דמי בשר צוג' •
ולענין אפטרופוסו' על ההקד' כבר הקלתי לה שער בפני עצמו בזה ההצ' ויש לי להזכ' בכתן דין השליח
והסרקור • תחלה תחלה נריך שיפס' כמו שטוהו שולחו ולא יפנה ולא יחליף ממה שטוהו שאלם ויבנה ממה
שטוהו כל ההפסד שארע באלו מעשה הוי עליו כדגרסינן • (ב) הפניה שפסה מליחתו כ"ה מעל •
לא עשה שליחתו שליח מעל • והיכא שטוהו לקנות חפץ פלו ושנה צווי וקנה חפץ אחר אם נמלא ריוח
במה שקנה הוי לפיחו • ואם נמלא בו פחיתא או הפסד הוי לשלוחו • (ג) כדגר' הכותן מעות
לשלוחו ליקח בהם חטים ולקח בהם שעורים ולקח בהם חטים חני הדת אם פחתו פחתו לו ואם
הותירו הותירו לאמלא ונתיא חידך אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו • א"ר יוחנן ל"ק הא רבי
מאיר דאמר טבוי קונה • הא רבי יהודה דאמר פטוי אינו קונה • וזה הדין הוי על דין הידוע דביני
מומנות כל המענה ידו על החתונה • והיכא שטנה את השליח לקנות לו מוס חפץ וגמבע ולא קנהו
לו רואים שאלו קנהו היה בו ריוח בדבר אין לו על השליח על סמכע מליקח אותו חלל חרעומת • (ד)
כדגר' אמר רב חמא האי מאן דהיב זוזי לחצריה למזבן ליה חמרא ופטע ולא צין ליה מוסלם ליה בדקחזיל
אפרוסא דבל פפט • אמר רבא לא אמרן אלא דא"ל יין כחם אבל אמר יין זה לא מי יימר דמזבני ליה
נהליה • רב אסי אמר אפילו אמר יין כחם גמי לא מ"ט אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא • והיכא
שנחנו לו שני כבי אדם באחד כדי שיקח להם חפץ וערב את המעות ולקח במקל' המעות מאותו חפץ שאלמו
לו הרי אותו חפץ בין בלס וכותן לכל א' ואחד כשעור מעותיו ואין לו פיתון לזה ויניח זה ואף על פי שהיה
בדעתו וכו' נט לבס בשעת הקניה שיקנה לא' מהם כיון שהמעות מעורבים אין כונתו מועלת בלום והוי
צין בלס • אבל אם היו צורות כל א' וא' בפני עצמו מלא כחשברו המעות כלל רואין צדדיו נרור' מהן
קנה החפץ דלירוחו שהיתה הצורה הוי החפץ ואין לאחרים באלו חפץ ולא בלום • (ה) כדגר' אמר
רבא הכי בי תלחא דיהבי זוזי לחד למזבן להו מידי חבן לחד מנייהו זבן לכלהו ולא אמרן אלא דלא צר
וחתם דהיניס איניס לחודיה אבל צר וחתם דאיניס איניס לחודיה למאן דזבן זבן • אבל אם השולח אמר
לשליח עשה לפי ערךך ולפי מה שיראוך מן השמים הרי זה יפ' על השליח לעשות ביותר יפה מה שביני
רווחת מממון סחורות מהם באלו מקומות שבוך למס וכל היכא מלא הרסחו בעל הממון שיגבור לו
באשראי

ד	שער נ"ב	והב
(א) ז"מ דף ע"ב ע"ב :	(א) ז"מ דף ע"ב ע"ב :	(א) ז"מ דף ע"ב ע"ב :
(ב) מעילס דף ע"ג :	(ב) ז"מ דף ע"ג ע"ג :	(ב) ז"מ דף ע"ג ע"ג :
(ג) ז"מ דף ע"ג ע"ג :	(ג) ז"מ דף ע"ג ע"ג :	(ג) ז"מ דף ע"ג ע"ג :

המקח שער נ"ב נ"ג והממכר פט

באשראי אין לו גמליה מממכר באשראי לפי שאשראי יותר הוא ידוע מ"ט בו הפסד מ"ט בו ריוח כדגרסינן .
(ו) אשראי ספק אחי ספק לא אחי :

שער נ"ג דין הלוקח חפץ ממכרו ויש למוכר הזה חוב על הלוקח שהוא מוקדם לכן אם יש לו מן הדין סיוכל לטענו ולומר הריני קוטר את חובי מ"ט לי עליו מזה המוכר מאי לוקח ממך . חדע שהוא על מני עניינים . הענין הראשון היבא מלוקח זה החפץ ויש לו המוכר על הלוקח חוב מתחלה וכמו שאפרטנו דין הוא מיהתוך שטור חובו מזה המקח כדגרסינן . (א) המוציא שטר חוב על חברו והלה מוציא ממכר לו את הסדה . אדמון אומר אלו הי"ב הייתי לך היה לך להפרע את שלך . וח"כא זה היה פקח ממכר לו את הקרקע שיכול למשכנו עליו ומפרשין בזה ד"ה"ב זוזי והדר כתבין שטר' מענכתם היה לך להפרע את שלך טענה היא אלמא ממכר קבירא ליה דכל היבא מהמוכר יש לו על הלוקח דינו הוא מיהתוך את חובו מלחוד מוכר' הילכך אם הוא אות' מכירה מכירת קרקע ממכר ממנו צומענד עדים וכתן לו את הדמים כדי ליקח בהם את הקרקע שהוא מקום מאין כותבין שטר' הרי קנה הלוקח אותו קרקע באותן דמי' . וד"ן הידוע בקרקע טנקנה בפס' אין אנו יכולים לומר למוכר למה לא מנעת עמך מלכתוב השטר מאחר שהיה לך חוב עליו מהרי הוא מקום שאין קונים אלא בכסף ואין כותבים בו שטר ע"מ דין הוא על הלוקח הזה שיפרע לחובו למוכר שהיה עליו מתחלה ואם לא יפרע יחזור על אותו קרקע ממכר לו ממנו וד"ן הוא טורפו ממנו דעל הדא אמרו חכמים זה היה פקח ממכר לו את הקרקע . ואם הייתה אותה מכיר' מכירת מטלטלין כגון שאינה קרקע ויש למוכר חוב על הלוקח דין הוא מיהתוך המוכר שטור חובו מלחוד מטלטלין ואל יתן אותן מטלטלין ללוקח אבל אם כתן הלוקח למוכר דמי אותן מטלטלין בתורת מקח ולאחר כך כתן לו ברגל נפשו החוב שהיה עליו דין הוא שיתן המוכר ללוקח אותן מטלטלין בדמים הראשונים שכתן לו שהיו בתורת מקח ואם לא רצה לחתם הרי הוא במוי שפרע כשחר כל אחד שחחר בחברו . הענין השני . היבא ממכר לו מטלטלין ויש לו למוכר הזה על הלוקח הזה חוב שיתן לו מטלטלין באותו חוב כמו אלו והניע זמנו ליחסם לו ונטל המוכר הזה מטלטלין הללו מן הלוקח ואינו רוצה למסור לו המטלטלין וטוען לו חסוב לו באותו מ"ט לי עליו ממכר הניע זמני הדין עמו ואין עליו לקבל מי שפרע וראיה לדבר זה פ"י הרי אנו למדין מדין שני בעלי חובין . (ב) דאחמד מניס שהוציאו זה על זה . רב נחמן א' זה גובה וזה גובה רב ששח אמר הפוכי מטרחא למה לי . ואסיקנא כל היבא דהשוו זה עם זה להיות זמנם ביום א' כלהו קביר' להו זה עומד בשלו וזה עומד בשלו אבל אם אין זמנם שיה אמרינן זה גובה וזה גובה :

שער נ"ד דין המקח היבא מ"ט חלק גבוה בתוך אותו המקח לפעולם מה שחייב המקום את הלוקח ממנו שהוא לוקח אין זה מקו' באורו כגון המעשר' . (א) גרסינן האומר לחברו הילך איכר זה ותן לי בו חמס מאנים לא יאכל עד שיפער דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר לובל אחת פסוד ואם

(ו) פסטי' דף קיג ע"א מיתר' דר' פסא :

והב	שער נ"ג	וד
ו"ל בשער מ"ב :		
בפנות דף ק"א ע"א	(ג)	(ב) כתובות דף ק"א ע"א ושק' נאמ' צ"ע מ"ט באורים ס"ק ו' וינין צבחות אשרי' שם שבראה מקום לדמי רבנו בשער' שלש' שער' והוא ט"ס

והב	שער נ"ד	וד
		(ב) שמואל פ"ב מ"ט :

(ג)

כ ז

MEKACH UMEMKAR.

המקח שער נ"ד והממכר

ואם לרף חייב א"ר יהודה מעשה בגנת ורדין שהיתה בירושלם והיו תלמייה נמכרות משלם ומארבע באסר ולא הפרים ממנה מעשר ותרומה מעולם וכמו מה שפירשו בהלוקח מן הגתתו ומן הסיטון והלוקח מב"ה ואין להאריך אבל אזכיר מהם קצת בדרך קלרה מה שבא מן החיצה לעשות על המוכ' בעצמו הוא אותה חובה על המוכר ומה שבא מן החוב' לעשו' מן המכ' הלוקח בעצמו הוא אות' חובה על המוכ' ומה שלא מן החובה להיות על המוכר בעצמו רואים אם הלוקח לקח המקח כלו ולא סייר ממנו אלא המוכר כלום הוי' החובה להפרים על הלוקח ולא אמרינן יפרים המוכר מן המעו' פסל דמימר אמרינן המנוה אלא הלוקח היא והמוכר לא מכר אלא חלקו אבל חלק הכהן וחלק העמי לא מכר אבל אם מכר לו המוכר ביושקל והתנה עמו ואמר משקל כך וכך בדמים כך וכך הא ודאי וברור ים בדמים שנטל המוכר פלג גבוה מאחר שלקח ממנו במשקל וסקל עליו הכל ים על הלוקח להפרים את חלק הכהן ויתננה לגוי שהוא ראוי לו ויחשב עם המוכר בדמים שהוא ראוי ליתן לו . אבל אם סיים המוכר כלום מאותו מכר כשצור חלק גבוה הרי ים עליו להפרישו ואין על הלוקח כלום לא שגא שלקח ממנו במשקל ולא שגא שלא לקח ממנו במשקל הדין אחד הוא ודין הכהן עם המוכר מאח' פסייר ולא עם הלוקח . (ב) כדגר' הלוקח גזאלו של ככדי פטור מן המטות לקח גזאלו של חברו סייר המוכר המוכר חייב לא סייר הלוקח חייב היו לו שני מיני טפוחות ולבנות מכר טפוחות אבל לא לבנות זכרים אבל לא נקבות זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו ואמרינן . (ג) מאן תנא דהיבא דליכ' סייר גבי מוכר בחר מוכר אזלינן אמר רב חסדא רבי יהודה היא דתנ' המוכר קנחי אילן בתוך שדהו נותן פאה לכל א' וא' אמר רבי יהודה אימתי בזמן שלא סייר בעל הסדה אבל סייר בעל הסדה נותן פאה על הכל . א"ל רבא והאמר הוא דאמר והוא שהתחיל בעל הסדה לקצור וכי תימ' הכא נמי שהתחיל לגח בשגמ' הסם ובקצרכס את קציר ארצכם בתיב מעדנא דאתחיל ליה למקצר אחייב ליה בכוליה סדה אלא הכא בעדנא דאתחיל ליה למיגז מי מחייב ליה בכוליה עדריה הנה אמר רבא האי תנא הוא דתנן אמ' לו מוכר לי בני מעיה של פרה זו והיו בהן מתנות נוחים לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקח ממנו במשקל נותן לכהן ומנכה לו מן הדמים אלא מאת מתנת כהן לא מזבין איניס הכא נמי מתנה דכהן לא מזבין איניס סייר המוכר המוכר סייר דא"ל לוקח מתנה דכהן נבדך הוא לא סייר לוקח חייב דאמר ליה מוכר מתנה דכהן לא זכני לך :

שער נ"ה דין המכר מה שהוא כמכר באיסור או בהיתר . וחדע שבאור זה ואריכותו הו' בחבור אחר שהבדתי ואזכיר מוננו כאן דרך קלרה . חדע שכל מה שאומר העכו"ם ממה שהוא מותר וממה שהוא אסור אין סומכ' על דבריו ואין ראוי ליקח ממנו דבר שיש בו משום חסד איסור כדגר' . (א) בשר כיון שנתעלם מן העין טעה אחת אסור . אבל מה שהוא מותר ליקח מידו אף על פי שיש בו חסד דהנהו פירות כגון שהוא אומר שאין ערלה או מן הענין שהוא אסור בפירות כדגר' . (ב) עכו"ם שהוא מוכר פירות בשוק ואמר הללו של ערלה הן ושל כסע רבעי הן מותרים לא נתכוון זה אלא להסבית פירותיו . וחדע כל שאומר ישראל לגוי מדבר אסור או מדבר מותר אין סומך על אותו דבר ישראל אחר הצומע אותו כדגר' . (ג) א יאמר אדם לגוי קח לי בדינר בשר שמת מוכרים לו בשר נבלות וסדיפות . והיבא שאומר ישראל לישראל

(3) מלין ר"פ רשית כהן ובגירסת גמפות : (ג) שם דף קל"ט ע"א :

זר שער נ"ה זהב
(3) ינשם דף ק"צ ע"א : (4) מלין דף נ"ה ע"א :
(2) מלין דף נ"ז ע"א :

חמק שער נ"ה נז והממכר ז

לישראל דבר זה אסור הרי זה קומך עליו ואם אמר לו דבר זה מותר הוא יהיה ליה דבר שיוכל
אדם לספק בעצמו ואומר ממא. אסור הוא רואים אם אותו ישראל אדם כשר הוא ואינו חשוד על
שום דבר הרי זה קומך על דבריו ואם לאו אינו קומך על דבריו אלא בשעה דחיק' * (ד) הלוקח
פירות ממנו שאינו כאמ' * עשרן וסכח הוא ולא עשרן בטבת שאלו ואוכלו על פיו חשכה מולאי טבת
לא יאכל עד שיפטר וכמו כן היבא ששלח חדם פליח ליקח לו חפץ ואותו שליח הוא השוד אינו רמז
שיקומך על דבריו אלא כ"כ שלחו לאדם שהוא יודע ואומר קח מאים פלוגי דאמרינן טבה את פליחתו *
אבל אם כן ואמ' לזו מלאתי את זה משלחתי אליו ולקחתי מאחר אין קומינן עליו כדגר' * (ה)
האומר למי שאינו כאמ' על המעשרות קח לי ממנו שהוא כאמ' אינו כאמ' מאים פלו' הרי זה נאמן *
הלך ליקח ממנו ואמר לו לא מלאתי ולקחתי שהוא כאמ' הרי זה אינו נאמן * והיבא שאדם נכנס
למקום שלא נכנס בו מעולם ואינו מכיר הנאמן ומי שאינו כאמ' ושאל לאחר מי הוא בכאן נאמן
ואמר לו איש פלו' נאמן והלך לאותו פלו' ושאל לו מי הוא המוכר בכאן פירות יפות ואמר לו כך
אל פלו' והוא פלוגי הוא האדם סמאל ואמר לו בתחלה אף על גב דאיבא לחשדן דקלויא קח עבדי
לא חיישינן אלא אותו שהוא ברור בין שניהם לנאמן הוא בחקתו * בדגר' * (ו) הנכנס לעיר
ואינו מכיר מה ואמ' הי כאן נאמן מי כאן נאמן וא"ל אחד אני אינו נאמן איש פלו' נאמן הרי זה
נאמן הלך ולקח ממנו ואמר לו מי כאן מוכר יסן ואמר מי ששלחך אלני אף על פי שגרתינן כגומלין
זה את זה הרי אלו נאמינן :

שער נו דין מכירת הקדש * דעתנו לדבר על המנחות ומל הנכס' ועל הקדשות ועל
מכירת מעשר שני ועל מה שלוקחים בו ועל פסולי המוקדשים ועל קדשי דבך הבית
לפי שאינו נוהג באלו הימים * אבל דעתי למה שאנו נריכים עכשו בזמן הזה כגון מכירת בית
כנסיות והקדש הכנסת ומה שהוא לעניים והדומה לזו שנהג' בזמן הזה ואשלים השער בעניי
תורת זכור לפי מקומו נוהגת בזמן הזה * ודע שהקדש הכנסת והקדש העניים ונריבית
שמחכדים לחכמים הדן עליהם בארבעה עניינים * הענין הראשון שמוכרים את הקדש לצורך
דבר שלוקחין בו * הענין השני * במה ישלם המכר * הענין השלישי מי הוא שימכור אותו הקדש *
הענין הרביעי דין אוכלא אם יש בו או לא * דע שהענין הראשון שהוא לצורך הדבר שמוכרין אותו
הוא יודע דמה שהוא לעניים אין מוכרים אותו אלא לצורך מזונותם או למה שהם נריכים ומה אין
סס עני' שיחלקו וחוששין עליו פסיד' מוכרין אותו ומשמרי' את הרמיז וכמו כן מה שהוא מן הגבוי
לעניי' אם רואים שיש במכירתו ריוח כדגרס' * (א) גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק
מוכרים לאחרים ואין מוכרים לעצמן * אבל מה שהוא מן הכנסיות מוכרים אותו להולאת הכנסת
אם הולכו לכך או לקנות בו כנסת אחרת אם נשלם הדבר ביניהם * אבל מה שהוא מוכן מן
הקורות ומן האבני' לזכין הכנסת הרי זה מוכר לפדיון טברים אם אין להם במה יפדו אותם *
בדגר' * (ב) הדירי הורדי טריגי לבני ומחזקי כשורי דלמא מחרמי פדיון טברים ומזכנין להו
ופרקו לי הכי אפי' בנו נמי ומזכנין מקום דירחא לא מחזבי אכשי' * ודע דכל ז"ה שהוא במדינה
או בכפר שהאורחים עוברים סס אינן יכולים למוכרה כל עקר לשום דבר לעולם מחמת חלקן של
אותן

(י) ומאי פ"ד משנה א' : (ז) שם משנה ו' ואי עיינן פ"ד הפוס' בנחתנו דף כ"ד ע"א
(ס) שם פ"ד משנה ס' : ד"ס שני מש :

המקח שער נ"ו וממכר

אוחן בני אדם שהן עובדין וטבים ונכנס' בה אכל אס הוא כפר שאין עובדי וטבים נכנסים בה יכולים למוכרה למה שהן רואין ורואין לפי שהוא שלהן ואין לאחר חלק עמהן ויש על גדולי הדור למוכרה ולקנות בה תיבה לפי שיש בה קדושה יותר מזה של בית הכנסת ואם הוא ב"ה שהוא לאדם גדול והוא, בנאה משלו אע"ג דמעלמ' אסו לה כיון דלא אסו אלא מדעתיה מכירתו מכירה והיכה שמוכרין תיבה אין ראוי שיקחו בה אלא מטפחות שגוללי' בהן ס"ת וכמו כן אין ראוי שימכרו מטפחות אלא כדי שיקחו בהן ספרים כגון אלו הספרים שהן עשויין להחלמל ואין נגללים ואם רוצה למכור ספרים לא יקחו בדמיהם אלא ס"ת שהוא לקהלת מדינ' . או לגורך קהלת כפר . ואין ראוי שימכרו אותו ס"ת לא כך ולא כך לסוס לגורך בעולם אלא ללקיחת ספרי' אחר' ואע"פ שהם חדשים ויפי' יותר מזה וב"ס שאין יכולים למוכרו ללקיחת ספרי' ולא לגורך וטפחו' מן ספרי' ולא לגורך תיבות ולא לבכסיות וכן אינו ראוי למכור ספרי' ללקיחת מטפחו' לגליל בהן ס"ת וב"ס ללקיחת תיבות וב"ס ללקיחת ככסיות וכמו כן מטפחות אין מוכרין אותן ללקיחת תיבות וכל שכן ללקיחת ככסיות וכמו כן תיבה אין ראוי למוכר' ללקיחת ככסיות וכמו כן ככסיות אין ראוי למכור אותן אלא למה שפי' . וכלל דבר זה אין ראוי מכירת הקדשות אלו שפי' אס"כ נרדך ליקח בדמיהם מה שהא קדוש יותר ממנו . וכמו כן מה שישפית בדמים הללו אין ראוי ליקח בלוחות מותרות אלא מה שהוא קדוש יותר ממנו . כדגדג . (ג) בני העיר שמכרו רח בה של עיר לוקחים בדמיו ב"ה . ב"ה לוקחין תיבה . תיבה לוקחין מטפחות . מטפחות לוקחין ספרים . ספרים לוקחין ס"ת . אבל אס מכור תורה לא יקחו ספרים . ספרים לא יקחו מטפחות . מטפחות לא יקחו תיבה . תיבה לא יקחו ב"ה . ב"ה לא יקחו את הרחוב . וכן במוטריהם . ודע כי הרחוב הזה הגילוי הגמרא שאין בו קדושה . דלמך רבה בר בר חנה אר"י זו דברי ר' נחמס סתימא' אבל ח"ה הרחוב אין בו תשים קדושה . אבל חכבתי את מקומו כאלו הוא עשוי סיבנה בו ב"ה . ולענין מכירת ככסיות גרסינן . (ד) אמר ר' שמואל בר נחיימי ח"ר יוחנן לא שכו אלא ב"ה של כפרים אבל ב"ה של כרכים כיון דמעלמ' אסו לה הוי ליה דרכים ולא מנ' גרסינן ליה . אמר רב אסי ובנישת' דמתא מחסיא אע"ג דמעלמא אסו ליה כיון דלדעתא דרבי קאסו לה אי בעינא מזביננא לה . מתיב' ח"ר יהודה מעשה בצ"ה של טרסיים שהיתה צירולס שמכרוהו לרבי אלעזר בן עזריה ועשה בה כל דרכו ואמאי דכרכים הוה ההוא בי כנשתא זעירתי הוה ואינהו מדידהו עבדוה . ואמר . (ה) רבא האי בי כנשתא זכונה וחלופה פרי . אגורה ומשכונה אסור . מ"ט בקדישתיה קיימא ומשחמשי בקדושה ליבני נמי חלופינהו או זכויניהו פרי . אוזופינהו אסור . והכ"נ בעתיקתא אבל בחדתא לית לן בה . ואמר . (ו) רבא לא שכו אלא שמכרו שבעה טובי העיר בלא במעמד אנשי העיר אבל מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר ואפילו למסתי ביה שכרא שפיר דמי . וגרסינן . (ז) נמי רבינא הוה ליה תילא דבי כנשתא בארעיה אחא לקמיה דרב דשי אמר ליה זל זכניה משבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר וזרעיה . ולענין מכירת ס"ת גרסינן . (ח) אבטיא ליה מהו למכור ס"ת ישן וליקח בו חדש כיון דלא משלו ליה אכור . או דלגמ' כיון דניכא עלויה אחריתא

<p>(ה) מגילה דף כ"ו ע"ב :
 (י) שם עמוד א' :
 (י) שם עמוד ב' :
 (ט) שם דף כ"ז ע"א ומז"ר לקמן דע שאמר בו' אמר צירוש בו' הרי העובר הוה בו' ז"ל הרי אין העובר סוה בו' :</p> | <p>(ג) מגילה ר"פ בני העיר וחז"ר אבל חסמתי את מקומו בו' לימא צט"ס וה"ב שם מ"ט דר"מ צ"ר יוסי כחיל והכ"נ מתפללין צו נחשיות ומעמדות בו' ורנן הוי אחרתי בעלמא ועיין צא"ס רש"י קנ"ד :
 (ז) שם ועיין צא"ס סי' קנ"ג סעיף ז' ושי"ט צע"ל סק"ו וצט"ס ס"ק י"ב וס"ק י"ז :</p> |
|---|--|

המקח שער ג' והממכר צא

והרינה ספיר דמי ת"ס חבל מכרו ס"ת לא יקחו גפרים ספרים הוא דלא הא תורה בתורה ספיר דמי מחני' דיעבד כי קמבעי' לן לבחילה ואסיקנא ת"ס דאמר רבה בר חנא אר"י שאמר משום רשב"ג אין מוכרים ס"ת ואפי' ישן ליקח בו חדש התם משום פשיעו'תא בי קא נובעיא לן דכתי' ומנח לאפרוקי מאי ת"ס דאר"י משום רבי מאיר אין מוכרים ס"ת אלא או ללמוד תורה או ליבא אשה הא לתור' מיהא ספיר דמי חלמוד תורה שאני שהתלמוד מביאה לידי מעשה • אשה נמי לפ תהו בראה לשבת יורה אבל תורה בתורה לא • הענין השני אם יתקיים המכר • ודע שהמכר מתקיים באמירה לבדה על דרך ידוע והוא שאמר המוכר הרי זה החפץ קדש ואטול דמיו כבר נחקיים המכר והרי החפץ קדש באותה אמיר' בלבד ואע"פ שהגזבר לא משכו והמוכר עדין לא נטל את דמיו אבל אם לא אמר המוכר בזה הלשון לא • אמר צפי' יהא החפץ הזה קדש אלא סתם ציניהם שומא בין הגזבר והמוכר והלך המוכר ונטל הדמים מן הגזבר הרי המוכר הזה יכול לחזור בו ואע"פ שהגזבר הזה עדין לא משך את החפץ אבל יד הקדש על העליונה דכל זמן שתתן את הכסף ולא נשך את החפץ הרשות בידו אם רצה יחזיק ואם לאו ינחמו ויחזיר המוכר את דמיו אלא שאין ביד המוכר לחזור מכלום • ועל הדא גרסינן במו"ק קדושין צ"ק רשות הגזבר בכסף רשות ההדיוט בחזקה אמירתי לגזבר כמסירתי להדיוט וגרסי' • (ט) בתוספת' רשות הגזבר בכסף כיגד גזבר סתח' מעלי' לקדש בתשלטלי' קנה הקדש בכל מקום שהוא אבל הדיוט לא קנה עד שימשוך אמירתי לגזבר כמסירתי להדיוט • כיגד שור זה הקדש בית זה הקדש חפ"י הן בשוק העולם קנה ובהדיוט עד שימשוך • והעפר ג' שהזכרנו מי הוא יכול למכור הקדשית מלינו שכל דבר שהוא לרבים כגון כנסיות והקדשית שלהן ומטעמות והדומין לאלו יכולין למכרן בטענה טיבי העיר או אפטרופ' שלהן • וכנסי' לדקה הוא על ג' עניינים • היבא שנתן הגדקה לעניים כחם הרי גבאי יכול למכור על מה שזו אותם בעלי הגדקה לחלק לעניים ולשמוד מה שיעשו ואין לאוחס גבאים שיקחו מאותו חפץ לעצמם כדג' • (י) גבאי דקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמם גבאי תמחוי שאין להם פחים לחלק מוכרים לאחרים ואין מוכרים לעצמם • והיבא שנתן הגדקה לעניים ידועים שבמקום פלו' הרי אותן עניים יכולים למכור במה שיראו או הם או שלוחם • ומכירת ב"ד מתקיים צטי' עניינים הללו היבא שנתן הידועים שנתן להם אינן הם אם יש להם הפסד בדבר ואם דקה שנתנה לעניים ידועים יכולים למכור כ פ דקה שנתנה סתם כדגרסינן • (יא) ההוא גברא דתקע ליה לחבריה שלחה רב טובי בר מחנא קמי רב יוסף קלע לורי פנן או קלע מדינה חנן ופשיטה מהא דאמר רב יהוד' אמר רב אסי כל כסף קנוב האמור בתורה כסף לורי ושל דצריהם כסף מדינה אמר להו יהודה גברא אי' פלנו דחוזא היא וילא צי מלחא ולהו לעניים אדהכי הדר ביה אמר רבא לר' יוחנן ר' יוחנן פצד צו ביה עניים ואע"ג דליבא עניים אכן יד עניים אכן דאמר רב יהודה אמר שמואל יתומים אין צריך פרחבול ר"ג ובית דינא אביה' של יתומים • וגר' • (יב) נמי אמר רב אסי אבא אחנוי נמי לא בעינן דכיון דכל דלתי אדעתא ידידי קאתי כל דבעינא עבידנא ביה והסוס הכי ראוי לריש מחיבתא מבירת כדבת קדם של רבין דמחיבתא וכל שכן דשאר בני אדם • והענין הרביעי שהזכרנו בדיון אגו'תא מכירת הקדשו' מלינו שאין לכין דינא אובאה במכירת הקדשות ואין סם בטיל' מקח ולא חזרת אובאה בין במה שמוכרים להן בין במה שלוקחים מהן אלא אשי' דיו'ת לזד ההקדש האובא' הרי היא קדש

(ט) קדושין דף כ"ח ע"ג
(י) ג"ז דף ס' ע"ג
(יא) (י"א) ג"ז דף י"ז ע"ג
(יב) ג"ז דף י"ז ע"ג

המקח שער נ"ז והממכר

קדש ואם נדיוח ללד הדיוט אין פס בשול מקח ולא חזרת אונאה אבל חייב הוא ביני שמים סכן כתיב וכי תמכרו מומכר לעמיתך או קנה הרי ילא הקדש ותכן • (י"ג) במתני' אלו דברים שאין להם אונאה עבדים וקרקעות ושטרות והקדשות והריני חוזר להזכיר ככל דיני מכירת בכור בקלרה' ואומר שהבכור קדושתו מרחם ונוהגת בזמן הזה וכל בכור חס' שאין בו שום מום הרי הוא לכהן והוא רשאי למכרו אבל אין לו רשות לפוטרנו לא הוא ולא הלוקח ממנו וכן הסוד להשתמש בו שום חשמים ואם מת קוברים אותו כדאמרינן • (י"ד) הבכור מוכרין אותו חס' חי או בעל מום חי ופחוט ואי אחרמי ביה מום הרי הוא ככסי כהן ויש לו לאכלו ולמוכרו למי שיסחוט קיתו ולמי שיאכלנו ואין צ"ד רשאין להניחו לישראל לשחטו במומו אלא עד שיהא כהן עמו שיאמר אני מכרתיו כדאמרינן • (ט"ו) אמר רב יהודה אין מתירין בכור לישראל אלא"כ יש כהן עמו ומוותר למכרו לכהן ולישראל יחדיו ואף על פי שאמרו • (ט"ז) אמר רב חסד' לא פנו חנא כהן לכהן אבל כהן לישראל אסור למכור הרי אמרו שאין הלכה כן ואמרינן • (י"ח) מר זוטרי' אילקע לבי רב אחי א"ל פעים מר מירי' צבת ליה אומלא אמר ליה ליכול מר ימכרני פשוט דבוכרא הוא א"ל מכ' לך הא א"ל מכהן זכחה והא אמר רב חסדא מכהן לישראל לא א"ל לא פניע לי כלומר לא כבירא לי ואסור למכור בכור לגוי בין חי בין פחוט בין חס' בין בעל מום כל עקר והלבו מותר למכרו לגכרי כדתנן במתני' כל פסולי המוקדשי' נמכרי' באטלח ובשחטין באטלח ובשקנין בליטרה חות מן הבכור ומן המעשר שהנחתן לבעלים :

שער נז דין המנח מה שהוא ראוי ללוקח סיקח מן המוכר כגון עפרורית והדומ' לו • חרפ דכל סחורה בעולם יש בה יפה ויש בה פסולת ומוכרי' אותה מעורבת זו עם זו •

ויש לנהג בזה הענין מנהג השוקים והמקומות כמנהג כל נזקק ומקום שאם הוא מנהג בליתו מקום שאין מוכרים אלא נקי אין לו ללוקח סיקח מן המוכר כי אם נקי ויפה • וכמו כן אם הוא מנהג שיבחר הלוקח מן הסחורה מה שידלה ויניח מה שידלה אף הוא יעשה כמו כן ואם הוא מנהג בליתו מקום פסולת הלוקח מפסולת הסחורה ומעפרורית מער ידוע לכל מד' ומדה אף הוא כמי' יקבל כמו כן אבל אם התנה צפי' בשעה שלקח ממנו ע"מ שלא אטול ממך כי אם נקי ויפה דאין לו ליטול כי אם נקי ואם לא התנה הולכים אחר המנהג בכל מקום ובכל עת ועת' והיכ' שהמוכ' הטיל בליתו סחורה עפרורית יתר או פסולת יתר כדי להרבות המדה ראוי שידלו אותו בבי אותו מקום וישערו אם הוא עפרורית כמפורסם שהן נוהגים שהיה בכחורתם או בקרוב מאותו מעור יניחו אותו ויעשו כמנהגם ואם הוא יתר יש עליו לחשב לו אותו יתרות וכמו כן אם הם פירות שמחליעים או שמקריחים יחזרו כמי' למנהג המקום אם היו מעור כמפורסם מחליים פירותיהם כשמיניח' אותם או שמקריחים כמפורסם הזה יש על הלוקח לקבלם ואם הוא יתר אין עליו עיין סוף השער ורי"ף לקבלם וכמו כן בכל דבר שהוא ראוי להסתפק כגון היין והדומה לו כתב דכל היכא דאיכ' מתמסקד

הנהגה:

עיינן סוף השער ורי"ף • כתב דכל היכא דאיכ' מתמסקד

(י"ג) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו • (י"ד) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו • (ט"ו) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו • (ט"ז) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו • (י"ח) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו •

(י"ד) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו •

(ט"ו) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו •

(ט"ז) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו •

(י"ח) אמר ר' יוחנן בשם ר' יוחנן ב"ר אבהו •

והוא שיהא כהן עמו ומוותר למכרו לכהן ולישראל יחדיו ואף על פי שאמרו • (ט"ז) אמר רב חסד' לא פנו חנא כהן לכהן אבל כהן לישראל אסור למכור הרי אמרו שאין הלכה כן ואמרינן • (י"ח) מר זוטרי' אילקע לבי רב אחי א"ל פעים מר מירי' צבת ליה אומלא אמר ליה ליכול מר ימכרני פשוט דבוכרא הוא א"ל מכ' לך הא א"ל מכהן זכחה והא אמר רב חסדא מכהן לישראל לא א"ל לא פניע לי כלומר לא כבירא לי ואסור למכור בכור לגוי בין חי בין פחוט בין חס' בין בעל מום כל עקר והלבו מותר למכרו לגכרי כדתנן במתני' כל פסולי המוקדשי' נמכרי' באטלח ובשחטין באטלח ובשקנין בליטרה חות מן הבכור ומן המעשר שהנחתן לבעלים :

צב

הממכר

שמעך נ"ז

המקת

7172

זיהב

שער ג'ז

72

זמרת קוסי' כללו נלענ"ד דבי' להרמזס דרך אור

1

והנלענת ד' דט' לכתובם דוד אברהם סג"ל • דלכל
היחול' חסד צאן דמחנה סג"ל מ' מ' מ'

יחסי ציבורים ופאקטור ומהם? דער שטח צו רייזע על
מ"ד דינא. האט י"ל דעלן דערנאך דינא. מרתה אל
ל"ה דינא. האט קאסירן אלע דערנאך דינא. מרתה אל
דינא. ל"ה דינא. האט קאסירן אלע דערנאך דינא. מרתה אל

המקדש שער נז והמזבח

לרור מתוך גדרו של חצרו כותן לו דמי חטים ומחליתין קטנית כותן לו רובע עפרורית פחוס רובעי ומקשינן ועפרורית רובע לא והתליל המוכר הטי' לחצרו מקבל עליו רובע קטנית לבאה סעורי מקבל עליו רובע גסיוס לבאה עדשים מקבל עליו רובע עפרורית לבאה עדשים מאי עדשים דלגב דעקרי להו עפרוריהו סכית דהו' . ואין לבנוח על קומו חירוק שאמר משום דאכרין גמא טעמ' עדשים הוא דמעקר עקרי להו אבל חטי וסערי לא וגפשוט מינה עדשי' אין מידי אחרינא לא מקבל עדשי' מנטריכ' ליה כד"ל כיון דמעקר עקרי להו סכית דהו עפר' יותר מרובע נמי לקבל קמ"ל . ותדע דלא הסעורי' פסער' הנשנה לא נתן אותם שעורים אלא לפי מנהג' ולעולם אין דני' לא לפי מה שהיה ההסדר והעפרורית בכל מקו' ומקום בין פחות בין יתר ואם הוא מקום שאין לו מנהג ידוע יש על צ"ד למשוח לפי ראות עיניהם ולפי מה מדעתם נוטה סתיה עפרורית ופכולת בלוחו מקום ולענין המנהג גרסינן * (ב) יוצא לו פחות לין רבי יהודה אומר חומש ולא פליגי מר' כי אחריה ומר' כי אחריה . ולענין השמרי' שביין ושפסון גרסינן דלריך שיקבל כמנהג אותו מקום אלא אם המנהג עליו שיקבל אותו מזוקק דהתם דלא הולך לפי תבוא' ויקבל אותו בלי שמרים כמו שהחילה המשל' לענין פקדון יוצא לו שלשת לוגים שמן למאה לוג ומחנה שמרים לוג ומחנה בלע ואם היה שמן מזוקק לא יוצא לו שמרים קנקנים יסבים לא יוצא לו בלע רבי יהודה אומר אף המוכר שמן מזוקק לחצרו כל ימות הפנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחנה שמרים למאה ויש לנו לדקדק דרבי יהודה כיון שאמר אף המוכר כך דלה לומר הנה אתה המפקיד אלא אפילו המוכר שנוטל הדמים במקו' יקבל ממנו אחרים כשמן . מזוקק כמלא דת"ק כצירא ליה סכסס מהמפקיד שמן מזוקק לא יקבל שמרים כ"פ מוכר שמן מזוקק או יין מזוקק שלא יקבלו ממנו שמרים כלל והלכה כת"ק דכל מי שמקבל למכור מזוקק לא יקבל שמרים כלל וזה מחלקו צמי שמקבל עליו לחת כל ימות הפנה אבל צמי שמוכר לאחר ומקבל עליו מזוקק כולי עממא לא פליגי דלא יהיב ליה שמרים כלל ואם לא התנה על מזוקק הרי זה מקבל עליו כמנהג אותו מקום . ותדע ששומרים על

אמר רובע ע"ז אלו דנין . רמ"ד קנסא אי ליכא יותר מרובע אף דאף הלוואה דהא להטריח א"ע לנפיש דריך להחזיר כפי כל הטענות שיש בו . דכיון דקנסו להמכור משום דעירצ מה ליכסת לן אם הלוואה עטריח א"ע או לא . אבל לפ"ד דינא וסעסם הואיל ונאל"ה הוא מטרית א"ע א"כ היינו דיוקא היכא דהא להטריח א"ע ולנפות אלא אם אינו דואה להטריח א"ע א"כ המוכר נשנס לו אותו הרובע .

ולפי שיש בו מדויקים הטיו דבר ר"ה דאמר אם צא לנפות בו כלומר דוקא אם דואה להטריח א"ע ולנפות . והאמר' לי' קנסא פסורשים כפשוטו אם צא נוקח להקפיד ולנפות וכו' . סתם וא"כ מ"ד דינא פקול וכו' . קיש' הסס' והרעבס פוסק מ"ד דינא דכח' מקיל וגם דליסנא דר"ה מדויק יותר וכו' ומדויק יסנא כגל וכלומר דריך לנפות וקנס' אלא שיש סתירה וכו' דמי כמנ' .

אמר רובע ע"ז אלו דנין . רמ"ד קנסא אי ליכא יותר מרובע אף דאף הלוואה דהא להטריח א"ע לנפיש דריך להחזיר כפי כל הטענות שיש בו . דכיון דקנסו להמכור משום דעירצ מה ליכסת לן אם הלוואה עטריח א"ע או לא . אבל לפ"ד דינא וסעסם הואיל ונאל"ה הוא מטרית א"ע א"כ היינו דיוקא היכא דהא להטריח א"ע ולנפות אלא אם אינו דואה להטריח א"ע א"כ המוכר נשנס לו אותו הרובע .

ולפי שיש בו מדויקים הטיו דבר ר"ה דאמר אם צא לנפות בו כלומר דוקא אם דואה להטריח א"ע ולנפות . והאמר' לי' קנסא פסורשים כפשוטו אם צא נוקח להקפיד ולנפות וכו' . סתם וא"כ מ"ד דינא פקול וכו' . קיש' הסס' והרעבס פוסק מ"ד דינא דכח' מקיל וגם דליסנא דר"ה מדויק יותר וכו' ומדויק יסנא כגל וכלומר דריך לנפות וקנס' אלא שיש סתירה וכו' דמי כמנ' .

המקח שער נ"ז והממכר צ

של שטן כיון שיש בו עמים ידועים לימתי הוא מזוקק ואימתי הוא עבור הולכים אחר אותו העם
 אם אמר הריני מוכר לך יסן או חדש הדבר ידוע מהחדש אינו מזוקק והיפך מזוקק הולך אחר תכלית
 והב"מ לענין שטן זית אבל שטן שומעין וזרע פשטן שאין להם עתים ידועים אלא תיפן פיה הוא
 לענין שמדים שאינו כ"כ גלול ואם היה תנאי בייניהם הולכי' אחר התנאי ואם לאו הולכים בכל עת
 ועם כמנהג אותו מקום בדג' • (ג) פנה אחד הלוקח ואחד המפקיד נפקטים מאי לפקס
 חילומא כי היכי דלוקח לא מקבל פקטים מפקיד לא מקבל פקטים ונימא ליה פקטיך מאי אעבד
 להו אלא כי היכי דמפקיד מקבל פקטים לוקח כמי מקבל פקטים • ומי מקבל פקטים והתניא רבי
 יהודה אומר לא אמרן שטן עבור אלא למוכר בלבד שהרי לוקח מקבל עליו לג' ונחמא שמדים בלא
 פקטים לא קסא' הא דהיב ליה זוזי בתצרי וסביל מיביה בבסן בורה של תצרי מקבל פקטי'
 דאזלינן אחר העת שבתן זוזי חדש היה והא דקא' סביל מיביה במד' של כסן לא מקבל פקטים
 דאזלינן אחר העת והוא מזוקק • וכבר הקדמתי בחבור זה ופירשתי בו שיש דברים הנקראים בשם
 ויש דברים הנקראים בענין ואינו עומד על גבי החפץ • ודע שאתה מוצא בכלן ענין זה על חמש
 דרכים • הדרך הא' • אם הזכיר המקום בצינו והזכיר נמי החפץ שבתוכו והתנה שהוא יפה
 כגון שאמר לו זה היין שבתוכו אני מוכר לך למקפה וזה הוא פלגי' כריך סימן לו יין יפה ויש לו
 לקבל עליו הסעוד ספי' להא' • הדרך השני' • אם לא הזכיר המקום אבל הזכיר שם החפץ ויפיתו
 של החפץ כגון שאמר לו הריני מוכר לך חבית שלגין למקפה דלא ח"ל חבית זה אבל חבית סחם
 כריך סימן לו יין שכלו יפה ולא יקבל עליו ולא כלום • הדרך הג' • אם הזכיר לו שם המקום בעצמו
 והזכיר שם החפץ סחם שלא אמר יפה דהת' לא יחייב ליה לא בגרוע שבאותו מקו' וכגון שא"ל
 חבית זה של יין אני מוכר לך ולא ח"ל למקפה בדג' • (ד) מרתף של יין אני מוכר לך ואמר
 לו למקפה נותן לו יין שכלו יפה ומקבל עליו פשר קססות מרתף זה של יין ולא אמר לו למקפה
 הרי זה נותן לו יין הנמכר בחנות • הדרך הרביעי' • מי שהזכיר שם המקום ולא הזכיר שם החפץ
 שבתוכו ולא שם יפיתו או שהזכיר שם הכלי והדב' ידוע שאותו מקום או אותו כלי הוא לחפץ ידוע
 שאינו עשוי לא לחפץ פלו' וכגון מרתף בלשון עברי שהוא ידוע שהוא לין • וה"ה לכלים שאם אמר
 מרתף זה אני מוכר לך ולא הזכיר של יין דהתם אפילו סיהא כלו חומץ גמור יש על הלוקח לקבלו
 כדגריס' • (ה) מרתף זה אני מוכר לך אפילו הוא של חומץ הגיעו • הדרך החמשי' • כגון
 שלא הזכיר מקום החפץ שיאמר בזה זה ואף לא החפץ בעצמו ושיאמר בו זה אבל הזכיר המקום
 או הכלי הידוע ולאותו חפץ ולא הזכיר יפיות החפץ כגון שאמר לו מרתף סחם דין הוא סימן לו
 מה פדאוי להיות בלשון כלי ויקבל עליו השע' הידוע בלשון מקו' • בדג' • (ו) אצפית להו
 מרתף ולא אמר ליה למקפה מאי • פלגי' בה רב אחא ורבינא חד אמר מקבל • וחד אמר אינו
 מקבל • ודבר עקר יש בידיו דרבינא לקולא הוא והלכה כמותו לבד מג' מקומות ואין זה מכללם
 לא עו' אלא שיש לנו כלל בדין דמהו' חומרא לתופס וקולא לנחשב והמוכר הוא הנחשב • ולענין
 שכירת המפקיד אתה מוצא ענין אחר וחדע כמה שאנו אומרי' לענין משקין שמקבל עליו פשר קססות
 למאה

(ג) ב"מ דף ט"ז ע"ב : שכלו יפה ומקבל עליו פשר קססות למאה •
 (ד) ב"ב דף נ"ה ע"ב ויש דגרי' רבינו חסדון וה"ה •
 מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכלו יפה • (ה) שם דף נ"ה ע"ב :
 מרתף זה של יין ואמר לו למקפה נותן לו יין • (ו) שם דף נ"ה ע"ב :

המקח שער נז נח נט והממכר

גמלה כגון היבט שממנו נמנעו כדון על שטח או כדון על יין או חציות דהתם הוא דמקבל כשעת כל מקום ומקום אבל אם לא לקח ממנו כי אם חציות לא כד אחת ראוי שיהא הממקח כל אחד ושלם יהא בו שום הפסד כלל • אבל ראוי לו שיקבל ממנו שמר' בלוחו כד לא בלוחו חציות כענין הראוי לו לקבל כדגרסינן • (ז) תמי רבי חייא העובר חציות יין לחברו נותן לו יין שכלו יפה ואסיקנא שאני חציות דכולי חד חמרא • ולענין מכירת הפירות שאינו משקין כגון מדת היבש אחת עולא עבין אחד • חדע דכל מה שיש בהם מן העפרוריות ומן הפסולות שפי' שמקבל עליו הלוקח כמנהג כל מקום ומקום ולא אמרן אלס היבא שלא התחיל המוכר לנקות אותו פסולות או אותו עפרוריות אבל אם התחיל לנקות הרי עליו לנקות הכל אחד • (ח) רב הונא ואס בא לנפות ממנה את כלו :

שער נח דין כל מקח ותקח שאדם יכול להוליך ממקום למקום כדי לסחור שם • חדע דכל סחורה שבשולס אדם יכול להוליך אותה ממקום למקום לבד מהיכלין והסמון וכי דבר שחין בו בלוחו מקום דכל שאר דברים יכול להוליך אותם ממקום למקום חין משו הדבר • כגון שיש בהן חיי כפס ואין האדם רשאי להוליכן ממקום למקום אבל אם הכיח בלוחו מקום שרולה להוליכן כשעור כל הגורד וכשעור כל הספק שיספיק להם • כדגר' • (א) אין מוליכין פירות מא"י לקוריא דברים שיש בהן חיי כפס • כגון יינות שמנים וסלתות • רבי יהודה בן בתייר' מתיר ביין חממי שממנו את התפלה • וכסם שאין מוליכין מחנה לארץ לארץ כך אין מוליכין מהפרכיא להפרכיא :

שער נט דין מי שממכר חפץ שהוא כדי להטעות בו בני אדם פיראה שהוא כחדש וכגון המעבר דבר בדבר ומוכרו וכגון הליידיס שמליידיס דברים יפים להרמות מהן בחדשים וכגון הדבריה כאלס הנזר הפירות היפות ומכיה אותן על פי הכלי ואומר שכלם כך הם כדי שימכרם כלם כאלו הם שוות וכגון המקאח הבהמה בשעת המכירה כדי שתהיה נפוחה ותראה כפמל' בלא חמשה עבייני' אבירין כדי לאזכאת בני אדם שיטעו בהן • חדע שערוב כל דבר ודבר אסור הוא אפי' פירות חדשות בחדשות ואין ל"ל ישנות בחדשות • כדגר' • (ב) אין מערבין פירות בפירות חדשות ואין ל"ל חדשים בישנים ואין רחוי לומר לענין החדשים והישנים יוקר החדשים חול הישנים • שאפילו החדש בזול והישן ביוקר אין לו לערב כי יש לומר שמה הלוקח רוצ' בחדש בלו לו ביטן כלו לגורד דבר שהוא נדיר לו אלא ימכ' זה בעלמו וזה בעלמו כדגר' • (ג) אל' חדשות מארבע וישנות מג' שאין מערבין' לא אפי' ירדשות מג' וישנות מארבע אין מערבין פעמים

(ז) צ"ב דף ל"ה ע"א :
(ח) שם דף ל"ב ע"א והר"ד ולא אמרן אלס שלא התחיל המוכר לנקות בו' לעצ"ד הו"ט ט"ס כי הי אפשר לפרש כן עפ"י המשך הסוגיא וז"ל אלס התחיל הלוקח ועצ"ד אלס אם התחיל לנקות הרי ענין

הפיקה שער נ ט והממבר צד

פעמים שאדם רוצה לטען • אבל יכול התגר ליקח מארבע נרות ושיקבץ בגורן אחד ויין מארבע נרות וישים בכלי א' כל זמן שאין מחכוין בדעתו לערב לדבר האסור • בדג' • (ג) התגר נוטל מחמט נרות ונותן לתוך מגורה אחת מחמט גיתות ונותן לתוך פיתם אחד ובלבד שלא יתכוין לערב • אבל חזק פירוש אדם לערב יין קשה בדרך כדי להחיות את הדין • בדג' • (ד) באמת ביין החירו לערב קשה בדרך מפני שמטבחו וכמו כן נמי מותר לערב כל דבר ודומה קשה בדרך כדי להחיות את הדין אבל כל דבר שהן פני גייתים ההוא הוא דהוי אסור ואף על פי שאין בוכחו לא להחיות את הדין בקשה בדג' • (ה) רבי יהודה מותר את הקפה בדרך מפני שמטבחו וכן היה רבי יהודה אומר מין א' המטבחי אה חזרו מותר פני מוכן המטבחים זה את זה אסור ובדג' • (ו) בעשנה באמת אמרו ואמר רבי לעזר הדא אמרה כל בזהות הלכה למטה בביני היא וכל שכן וכל שכן העמרים שאסור לערבן ביין אבל יש לו ליחס למי שנטל ממנו היין בדג' • (ז) אין מערבין שמרי יין ביין אבל נותן לו שמרי ומספרין אמר רבי יהודה הכי קאמר אין מערבין שמרי של אמת בעמרים של יום ושל יום בשל מחר • כתי' נמי הכי השונה יין לחמיו לא יערב של אמת בשל יום ושל יום בשל מחר אבל מערב הוא של יום בשל יום ושל אמת בשל אמת • ודע דמי שמערב דבר בדבר איזה ערוב טרפה והודיע את הלוקח אין עליו מאוחר ערוב ולא בלוס חזק שלא ימכרו למי שהוא מוכר לאחרים שאם הוי הלוקח מי שהוא רגיל למכור לאחרים אסור למכור לו ואף על פי שמודיעו א"כ הוא אותו ערוב שמערב דבר שהוא כיכר זו וידוע דהיכא שהוא כי האי גומא אפילו למכרו לתגר שרי • ואף על גב דאיכא למיחש טמא אותו תגר יוסף זו עו' תערובת אין על המוכר בלוס בדג' • (ח) מי שחפצו מים ביין לא ימכרו בחנות א"כ מודיעו ולא לתגר אף על פי שמודיעו ובדג' • (ט) רבא אמר ליה חמרא שדריה לחנות א"כ אביי והא אהן חבן ולא לתגר ואף על פי שמודיעו א"כ מצינו דידן [גירסת הגמרא מידע ידע] וכי תימ' מיייתי ומערב ביה א"כ אין לדבר סוף • אבל אם הוא מקום שרגילין לערב מים ביין אין נכנסין בכך כי זה מותר לערב ואין עליו בכך בלוס • בדג' • (י) מקום שנהגו להטיל מים ביין יטיל • אבל הנייר שהזכרנו כל היכא שאדם מנייד החפצים היענים כדי שיראו חדשים שיטעו בהם בני אדם אותו נייר הוא דהוי אסור אבל אם נייר דבר חדש כדי ליטותו אין עליו בכך כדגרסינן • (יא) רבא שרא לללומי גירי רב פסא שרא לללומי דיקלי והא אהן חבן חזק מערכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים לא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי • ומדע דענין הדריה בשכור היפות ומניה על פי הכלי להטפות בני אדם ושיחטבו שהוא יפה כלב הרי זה אסור בדג' • (יב) לא יבור את הגרמי דברי אבא שאול וחכמי' מתייין • ופון שלא יבור על פי המגר מפני שרא' כנוכח את העין • וענין השקאת המי' שהזכרנו כדי להטפות בני אדם שמטקין את הבהמה כדי שיתנפה בטובה וטראה שמונה וסורין נמי את הצמר בזים כדי להרצו' במשקל וכן כל הדומ' לחלו • בדג' • (יג) אין מערבטין את הבהמ' ואין נופחי' את פקדבי' ואין טורין את הבט' במי' ואמרי' מגלי ואין מערבטי' את הבהמ' הבא פרגינו מיא דחזירי ר' זעירי

(ג) טס :	(ט) טס וטו"ט :
(ד) טס :	(י) טס :
(ה) טספסל פ"ז ד"ע :	(יא) טס עמוד ז' :
(ו) ז"ע ד"ק ט' ע"א :	(יב) טס ע"א :
(ז) טס :	(יג) טס ע"ז :
(ח) טס :	

הטקס שער נ"ט והמזכר

עירי חור רב הובא מקפחא • וענין המזכר כלי יסן כדי שיראה חדש הוא ודאי אסור ואחיה מולא דבר זה בכל דבר ואפי' בצעלי חיים בין שיש בהן דעת בין שאין בהן דעת כדנרסין • (י"ד) אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים • וחדש דכל חקון טעמים כגון בכלי טשקן וכלי נמר כדי לרכבן וליתותן ולהוליא פין יפה בצעונין יאיוו לפום אונאה הרי זה מותר • כדנ' • (ט"ו) רב יהודה טרא למידק נורי • רבא טרא לכסבוי קרמי וכל מה טעונין בצעלי חיים נמי כדי לנאותן וליתותן טלא לפום אונאה הרי זה מותר • וכל טהוא כדי שיטאנו בו בני אדם הרי זה אסור כדנרסין • (י"ו) פקוט דאדם מהו כי הא דהוא גבר' דלול נבעיה לדקיה אחא לקמיה דרבא א"ל זבן א"ל יסיו עמים בני ביחך לול לקמיה דרב פפא בר שמוא זבניה יומא חד א"ל אשקין מיא לול חוריה לדיקיה ואחא א"ל לאו קשישא אנא מאבון קרא אנפשיה לדיק מלרה כחלן ויבא אחר תחתיו :

שער ס' דין הטקס צמה טראי להרריח ומה טאדם לריך טיזדהר מהפקעת הטעמים והערמת רבים דרחמנא אסר לשאת ולתת פ"מ להשתכר בחמשה דברי' א' מהם נכסים טל הקדש לפי מהם לנצוה בלצד טאינו לריך להשתכר • השני • נכסי דקוות אסור לשאת ולתת בהם לשום ריוח והנאה לפי טרחוי להיות מזומנים להולאת עניים ורעבים או לפדיון טבים טכן אמרו חכמים אין משכירים בטל הקדש אף לא בטל עניים • השלישית צבור ומעשר לאחר טנמכר צבור בטל מום מיד כהן אסור למוכרו טניה ולא לעשות בו טום פסק סחורה בטוק ולשקלו בליטרה טכן חקן צמטניתי' • (א) כל פסולי המוקדשין נמכרין באטליו ונשחטין באטליו ונשקלין בלטר' חוץ מן הצבור ומן המעשר • סרביעי' • פירות טנת טביעית אסור לסחור בהן בטום פנים והעושה בהם טום סחורה הרי הוא פסול לעדות והם הכקדאיים סחורי טביעית • החמשי' • כל מיני טצואה אסור מהשתכר בהם צא"י לפי טים בהם חיי נפט וכל טמני' אסור להשתכר בהן צא"י כל זמן טיו טס מעט טכך אמרו • (ב) אין משכירי' צא"י בדברים טים בהם חיי נפט כגון יקות וטמנים וסלות אמרו עליו טל ר' אלעזר בן עזריה טהיה משכר בין וטמן צא"י בין סבר לה כר' יהודה בן גתירא דמתיר בין מפני טמהטט את התטלה בטמן באחיה דר' אלעזר בן עזריה טכיה משח' טונא ודברים אחרים לבר אלו מותר להשתכר בהם אפי' יותר מכלי דמיהם אפי' כנה פטמי' כל זמן שאין בהם הערמת רבית [כגון טמוכר הפץ טטוה טנה צמאה וטממי' צעבור טמלוה • או] כגון מי טנותן לחצור פסק בק"ן זחיס לפי טהוא יודע בו טהוא לריך וטחר ולוקחו טמנו בק' או פיהא לוקח ממוט טום דבר בק' זחיס ונותן לו ידמי' וטחר ולוקחו טמנו בק' וכגון זה גונב דית הטקס וטלה חקן צמח' • (ג) תנא ברבי' דבי ר' חייא יט דברים טהן מותרים ואסורים מפני הערמת רבית כילד טלויני מנה • מנה אין לי חסים צמנה יט לי טאני טוחן לך וטוור ולוקח ממוט צעמרים וטדצעה טלע מותר ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית ואם אדם לריך לשום דבר טהוא טלל חצרו ויודע בו טהוא לריך לו לא יטלה לו צדמים להשתכר בו יותר מטחות טל דמי' דלחר • (ד) • טמאל המשתכר אל יטכר יותר מטחות ועל הצנים אחרו טאסור לחגר לקוחים מחרו

(י"ו) צ"ע דף ס' ע"ג פירוש דגס כו' ט"ז •

(י"ז) טס עשר א' • (י"ח) טס פ"ג ותי"ט בגיטא טסין •

והב שער ס'

(ג) צ"ע דף ס"ז ע"א •
(ד) צ"ע דף ל"א •

(ה) נזר דף ל"א ע"א •
(ו) נ"ד דף ל"א ע"א •

המקח שער ס' וממכר צח

והחזרו כדי שימכרום לתגר שלישי למכרם אצל עותר לו למכרם לאכילה כדאמרין אין • (ה) ישתכרין פעמים צבטס אמר מרי צר נר פליגי צה רב ופמנאל חד אומר על חד חרין וחד אומר תגר לתגרא • ומי פלוקח מין א' לטחורה אכור לו ביהא צוחר הפדות ממנו למכרו צמה • ביה ויהא מודיע על הצורית דמיס כלקחו צו להפמכר צו אלא יהא פוכר הכל הן צהודעת דמיו הן כהם ויפמכר צו מה בירנה כדאמרין • (ואז) הנושא והנחתן צאמונה לא יחשצ את היפה צמה ואת הרע צאמונה אלא או זה וזה צמה או זה וזה צאמונה • ולכור להפקיע את הכפרים ולהסדף עליהם ולס עשה בן המקום כועס עליו וחזר אה ופעסו כדמרין • (ז) אולרי פירות ומנוי דביטוח ומפקיפי פפרים ומקטיכי ספה עליה הכבוב אומר נשבע ה בגרין יקבצ אב נשכר לנלח את נעפיה • וכן לכור לתגר למכר כעמו ולהרהר ולמכור זה שיש אללו נפני כחד הכבכת טעדים וכן לא יאחר טעמו מן הסוקים ולא לגזר תפנית מחלה ביהא דבוק' ולא יהא נסחיד בני לזס צאמרו הצואה עשפוט צפולס • (ח) דהנן צמחית' אין גוזרים תענית על הלכור צתחלה צהמשי סלל להפקיע את הספרים וצמני צצרות אכור ללזר חפי' הרובין אף דבר לחר אלא ילכור ראסון ראסון דאמרין • (ט) וצמני צצרות אפי' קב הרביץ לר ילזר מפני צמכנים מלרה צטפרים • וצטפת הזול אכור לקנות הצואה ופירות ללזר אלא מוכר ראסון ממה שיש אללו ואל יבחר צו יותר מטער הסוק ועל שאיט עופה בן אחר הכביא ללזר מתי יעבור החדס ונשכיר' סכר וגומר • (י) ואמרין אולרי פירות בגון מלי בגון צצתי אולר כירי • ומי שיש לו צצואה או פירי השדהו מומד ללזר ופפילו צטפת היזקרי בגון מלי אולר אולר אולר רב עופה אדם את קצו אולר ואמרין צצרית' דל' צלוקח מן הסוק אצל כונס הסלו אשילו לעטר סנים מומד • וצא' נומד ללזר צזמן ידוע כדאמרין • (י"ב) ומוחר נו ללזר ללזר פירה' סלל סנים ערצ צביעי' וצביעי' וטולאי' צביעי' והב' סלל צמני צצרות וצמני ייקר ואמרין • (י"ג) צמי סמוכר פירותיו צטפת הזול אכור דסמנאל מוצין להו צתרעט הרפס' סמנאל סציק לה עד חרעט אפלה ומוצין להו צתרעט חרפס' • פלחו מתס דלזב עדיף מדצרח חרעט דרווח רווח • והכי כללו אפי' דאמרין צהו מלי דלמור רבנן חללי' צהו צפר מה פירטו אכסי המק' שיש צו תקנהם וכן צלגטי כל מקום שיש צו סוק דאמרין • (י"ד) רשאים בני העיר להתנות על הספרים ועל המדות ועל סכר הפועלים ולהסיע על קלתן ודוקא צמקום שאין צו חכס ואדם חשוב אצל פס יש פס חכס אינן רשאין אלא דעתו וכן רשאין להתנות ביניהם אים פלו' לצדו ימכור היום ולמחר אים פלו' אחר ולא ימכור א' בימוו סל חצרו צזמן שיש ביניהם חכס ועופים הן על דעתו כדאמרין • (ט"ו) הכהו דלחטו כי הדרי דכל דחזין בימאל דחצריה לקרעינהו למשכיה אול חד מנייהו צצין בימאל דחצריה אחר קרעינהו למשכיה אחר לקמיה דרצב

- (ה) צ"ב דף ז"א ע"א : שס אמר ר' יוחנן בגון צמני כו' י"ג :
- (ו) צ"מ דף ב' ע"ב ועפרס'י שס ומ"ט ספוס' דר"ס : (י"א) שס :
- (ז) לא יפסדו ור"ב כרצנ"ס פ"ג פה' פניורה ועמ"ס : (י"ב) שס :
- (ח) סלח"מ שס בלכה ס' : (י"ד) צ"ב דף ל' ע"ב :
- (ט) חענית דף ט"ו ע"א : (ט"ו) שס דף ס' ע"ב וכן דין כו' מרי סלל יננז :
- (י) צ"ב דף ל' ע"ב : (י"ז) צ"ב דף ס' ע"ב :
- (י"ח) חענית דף ט"ו ע"א : (י"ט) שס דף ס' ע"ב :
- (י"י) צ"ב דף ל' ע"ב :

המקח שער ס' והממכר

דרכא חייביהו איחיביה רב. יימר בר' שלמיה לרבא ולהסייע על קיומון לא אפנה ביה והב"מ דליבא
אדם חשוב אבל היבא דאיבא אדם חשוב לאו כל במיניה. והולרכו לסוכי בזה הספר מאסור
לפדום שבויים מן הכותיים ביותר מכדי דמיהם כדי שלא יהא פרץ לאומות העולם ויטבו אותם
וימכרו אותם יותר על דמיהם וכן דין ספרי תפילין ומחזות שלא יגבזו אותם וימכרו אותם יותר על
דמיהם. שכן מבא במתנין. (ט"ז). אין פהין אס הפדוים יותר מכדי דמיהם מפני תקון
העולם ואין לוקחין מן הגוים ספרים תפילין ומחזות יותר על כדי דמיהם מפני תקון העולם.
א"ר אלעזר א"ר תיבא תלמידי חכמים וכו'.

נשגם ספר המקח והממכר שחבר רבינו חא"י גאון זצ"ל

האתחיל

(ט"ז) גיטין דף ע"ה ע"ב
גמלא שער העסקה